

Projekt

**UCHWAŁA NR XX/...../2017
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH**

z dnia ..... 2017 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 r.**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875 i 2232) oraz art. 4¹ ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487) i art. 10 ust.2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 rok o treści przedstawionej w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Lange

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII GMINY KLESZCZELE NA 2018 ROK

WPROWADZENIE

W grupie wielu problemów społecznych jakie występują w naszym kraju problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują wielorakie szkody (społeczne, zdrowotne, ekonomiczne) zarówno te wymierne, związane choćby z opieką zdrowotną, wypadkami drogowymi czy przestępczością jak te niewymierne jakim są cierpienia i ból. Należy zdawać sobie sprawę z tego, że dotyczą zarówno kraju, społeczności lokalnej, jak i konkretnej rodziny. Problemy wynikające z nadużywania napojów alkoholowych najczęściej kojarzą się z uzależnieniem. Koncentracja na uzależnieniu powoduje lekceważenie i zaniedbywanie negatywnych skutków ryzykownego i szkodliwego picia alkoholu. Te wzorce picia alkoholu powodują znacznie większe szkody zdrowotne, społeczne i ekonomiczne, gdyż obejmują liczniejszą część populacji. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na 2,5 mln do 4 mln i jest aż cztery razy większa niż populacja osób uzależnionych od alkoholu.

Grupa osób pijących ryzykownie i szkodliwie powinna budzić powszechny niepokój. Jednak ciągle jeszcze akceptowane są wzorce intensywnego spożywania alkoholu. Można zauważyć tendencję do lekceważenia zagrożeń oraz konsekwencji wynikających z takiego sposobu spożywania alkoholu. Dopiero uzależnienie aktywizuje najbliższe otoczenie osoby pijącej do poszukiwania rozwiązań. Niestety strategie pomagania osobom uzależnionym są najtrudniejsze i najmniej skuteczne.

W populacji pijących ryzykownie i szkodliwie są także kobiety w różnym wieku i o różnym statusie społecznym, które spożywają alkohol tzw. „weekendowo”. Osobnym problemem jest picie nawet niewielkich ilości alkoholu przez kobiety w ciąży. Na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzono badania w czerwcu i lipcu 2007r. z których wynika, że co trzecia kobieta w wieku prokreacyjnym (18 – 40 lat) piła alkohol w czasie ciąży. Najnowsze badania opisują działanie alkoholu w życiu płodowym. Wynika z nich, że alkohol może wpłynąć na rozwijający się płód nawet wtedy, gdy jego dawka jest niewielka. Skutkiem używania alkoholu przez kobiety będące w ciąży może być powstanie szeregu wad wrodzonych, a co za tym idzie zmian rozwojowych u nowo narodzonych dzieci. Uszkodzenia te w krańcowej formie przyjmują postać FAS (Fetal Alcohol Syndrome) Płodowy Zespół Alkoholowy, charakteryzujący się obok specyficznych uszkodzeń somatycznych także upośledzeniem umysłowym. Warto zaznaczyć, że około 70 % dzieci z płodowym zespołem alkoholowym nie osiąga nigdy zdolności do samodzielnego życia. Dziecko z płodowym zespołem alkoholowym może urodzić się w każdej rodzinie, a jedynym powodem wystąpienia tego zaburzenia jest spożywanie nawet niewielkich dawek alkoholu przez matkę. W Polsce co roku rodzi się około 900 dzieci z pełno objawowym FAS. Dziesięć razy więcej dzieci ma inne zaburzenia związane z alkoholem opisywane jako FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – Poalkoholowe Uszkodzenie Płodu.

Corocznie z przyczyn pośrednio lub bezpośrednio związanych z nadużywaniem alkoholu, umiera w Polsce kilkanaście tysięcy osób. Z danych Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że alkohol zajmuje trzecie miejsce wśród czynników ryzyka dla zdrowia, po nadciśnieniu tętniczym i nikotynie, a przed np. chorobami nowotworowymi. Nadużywanie alkoholu uważane jest za jedną z ważniejszych przyczyn zwiększających ryzyko zgonu przed 65 rokiem życia, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem.

Rozmiary szkód związane z nadużywaniem alkoholu mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec spożywania napojów alkoholowych. Mając na uwadze to negatywne zjawisko państwa europejskie podejmują szereg działań mających na celu ograniczenie spożycia napojów alkoholowych, a tym samym zmniejszenie problemów wynikających z jego nadużywania. Dlatego każdy kraj tworzy własny program rozwiązywania problemów alkoholowych.

Podstawą prawną w Polsce do działań w tym zakresie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Wymieniony akt prawny stanowi, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Warto podkreślić, że ustawodawca powierzył gminom nie tylko konkretne kompetencje i zadania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, ale wskazuje też źródło finansowania.

Obecnie nikt nie zastanawia się już, czy warto pomagać osobom i rodzinom z problemem alkoholowym oraz występującą przemocą, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Lepiej pomagać to przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, skutecznie, bez używek rozładowywać napięcie i rodzącą się agresję.

Narkomania jest zjawiskiem ogólnoswiatowym. Powstaje na podłożu przeobrażeń zachodzących we współczesnym cywilizowanym świecie i staje się poważnym problemem społecznym. Jest dużym ryzykiem dla zdrowia psychicznego i fizycznego, poza tym wiąże się z problemami społecznymi takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, prostytutka czy bezdomność. Uzależnienie od środków psychoaktywnych generuje również zachowania kryminalne.

Zjawisko narkomanii jest nadal jednym z poważniejszych negatywnych zjawisk społecznych. Szczególnie narażone na nie są dzieci i młodzież, głównie z powodu lekceważenia problemu i panującej mody na zażywanie substancji psychoaktywnych. Dlatego celowe jest zapobieganie używaniu narkotyków przez dzieci i młodzież poprzez profilaktykę i stwarzanie im miejsc do spędzania aktywnie wolnego czasu, jak i rozwijanie ich zainteresowań.

Kluczowym aktem prawnym, na podstawie którego prowadzi się realizację działań na szczeblu lokalnym z w/w zakresów jest: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalane corocznie przez Radę Gminy.

DZIAŁ I. DIAGNOZA LOKALNYCH PROBLEMÓW

W 2016 roku na terenie gminy Kleszczele przeprowadzono badania ankietowe w celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kleszczele na lata 2016 - 2024. Wśród wielu pytań były również pytania dotyczące uzależnień i przemocy w rodzinie.

Dane ankietowe wskazują jednoznacznie, że na terenie naszej gminy występują problemy związane z uzależnieniami od alkoholu oraz innych substancji zmieniających świadomość. Wśród przyczyn występowania alkoholizmu respondenci wskazywali:

- brak pracy - 58% respondentów
- niezaradność życiowa - 52% respondentów
- niedostrzeżenie problemu w swojej rodzinie - 30% respondentów
- pokoleniowe przekazywanie problemu - 20% respondentów.

Za efektywne działania w obszarze problemu alkoholizmu lub narkomanii badani wskazywali:

- zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży w zakresie szkodliwości uzależnień (45% respondentów)
- umieszczenie osoby uzależnionej w specjalistycznym ośrodku odwykowym (41% respondentów)
- uczestnictwo osób współuzależnionych w spotkaniach z psychologiem (29% respondentów)
- zwiększenie interwencji policji, opieki społecznej w rodzinach z problemem uzależnień (26% respondentów)
- korzystanie osób uzależnionych z lokalnej pomocy terapeutycznej (25% respondentów).

Dane ankietowe wskazują również, że uzależnienia (tj. alkoholizm, narkomania - w tym dopalacze) negatywnie oddziałują na ogólnie rozumiane bezpieczeństwo oraz szeroko pojmowany komfort życia w gminie.

Respondenci wskazali również na niewystarczającą ilość miejsc służących aktywnemu spędzaniu czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Według ankietowanych umożliwienie młodzieży spędzania czasu w sposób przez nich zaproponowany przyczyniłoby się do ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców,

szczególnie młodego pokolenia zagrożonego migracją oraz uzależnieniami. Kierując działania do młodych ludzi warto wziąć pod uwagę propozycje składane przez dzieci i młodzież i stworzyć miejsca umożliwiające ich aktywną samorealizację.

Dane ankietowe nie wskazują zupełnie wpływu uzależnień na problem ubóstwa wśród mieszkańców naszej gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 -2024 wskazuje na szereg działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, które mogą wpłynąć na poprawę jakości życia mieszkańców gminy Kleszczele. Są to:

- zwiększenie i kontynuacja działań pomocowych osobom uzależnionym i współuzależnionym
- zwiększenie wiedzy w zakresie działalności instytucji pomocowych
- zwiększenie ilości i zróżnicowanie form spędzania czasu wolnego
- stworzenie świetlicy środowiskowej oraz innych miejsc umożliwiających aktywne spędzanie czasu wolnego, szczególnie przez młodzież
- zwiększanie świadomości skutków zażywania alkoholu i narkotyków wśród dzieci i młodzieży oraz stosowania przemocy
- egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim.

DZIAŁ II.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii jest kontynuacją zadań realizowanych na terenie gminy Kleszczele od 1997 roku. Stanowi spis działań będących jednocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze tych zagadnień społecznych, które będą realizowane w 2018 roku.

I. Cele Programu

1. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie na terenie gminy Kleszczele występowania uzależnień, nadużywania alkoholu oraz negatywnych skutków społecznych, będących konsekwencją tych zjawisk, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

2. Cel strategiczny Programu realizowany będzie w pięciu obszarach:

- 1) profilaktyka uzależnień i przemocy;
- 2) pomoc psychospołeczna i prawna;
- 3) terapia i rehabilitacja;
- 4) edukacja publiczna;
- 5) interwencje.

3. Celami operacyjnymi Programu są:

- 1) ograniczenie skali występowania ryzykownych zachowań u dzieci i młodzieży poprzez realizację działań profilaktycznych;
- 2) ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez realizację działań profilaktycznych;
- 3) zapewnienie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu, członkom ich rodzin oraz osobom doznającym przemocy – w związku z uzależnieniem lub nadużywaniem alkoholu;
- 4) poprawa sytuacji społecznej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem z powodu problemów związanych z uzależnieniem i przemocą poprzez udzielanie kompleksowej pomocy;
- 5) modyfikacja postaw społecznych wobec niepożądanych zjawisk poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- 6) zapewnienie kompleksowej oferty pomocowej poprzez wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i fundacji oraz osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz przemocy domowej;
- 7) poszerzenie kompetencji pracowników oświaty, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie oddziaływań profilaktycznych, znajomości prawa, podejmowania interwencji w sytuacjach problemowych;
- 8) ograniczanie dostępności alkoholu uwzględniane przy przygotowaniu projektu prawa miejscowego w oparciu o art. 12 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

II. Realizatorzy Programu

Program realizowany jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczelach. W realizacji programu Ośrodek Pomocy współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkołą Podstawową w Kleszczelach, Policją, Miejskim Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji w Kleszczelach, podmiotami leczniczymi oraz innymi partnerami zewnętrznymi zapraszającymi do współpracy w zależności od celu i rodzaju zadania.

III. Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zasady jej finansowania.

1. Na terenie gminy Kleszczele działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołana na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez Burmistrza Kleszczel, realizująca w szczególności następujące zadania:

- 1) inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 4¹ ust.1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 2) inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 3) uczestniczenie w pracach zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 4) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- 5) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy, zgodnie z art. 12 ust.1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 6) współpraca z jednostkami organizacyjnymi gminy Kleszczele oraz innymi podmiotami w realizacji Programu;
- 7) zawiadamianie właściwych organów administracji publicznej w przypadku otrzymania informacji o sprzedaży alkoholu niezgodnie z przepisami prawa;
- 8) zgłaszanie propozycji zadań wynikających z Programu do projektu preliminarza wydatków.

2. W skład Komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. Komisja pracuje do czasu powołania nowego składu Komisji.

4. Członkom Komisji - za wyjątkiem pracowników Urzędu Miejskiego i jednostek mu podległych przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie w wysokości 50,00 zł brutto za:

- a) udział w każdym posiedzeniu Komisji;
- b) każdorazowe wykonanie czynności zleconych przez przewodniczącego Komisji.

IV. Finansowanie i koordynacja Programu

1. Realizacja zadań Programu finansowana jest z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz dodatkowo, w miarę możliwości, z innych środków własnych gminy. Zadania realizowane w ramach Programu mogą być również finansowane z darowizn, zapisów i innych wpływów osób prawnych i fizycznych oraz funduszy Unii Europejskiej, a także ze środków własnych realizatorów.

2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii będzie realizowany przez cały rok kalendarzowy.

3. Zmian w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dokonuje się na zasadach jego uchwalania.

V. Zadania do realizacji w 2018 roku.

Zadania w ramach obszaru działania nr 1.

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej wśród dzieci, młodzieży - realizacja szkolnych i pozaszkolnych programów profilaktycznych.

2. Wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież poprzez organizację nieodpłatnych pozalekcyjnych zajęć sportowych, kulturalnych, organizację turniejów i olimpiad sportowych, biegów ulicznych itp.

3. Organizowanie imprez i kampanii z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Prowadzenie zajęć i programów profilaktycznych dla dzieci w świetlicy szkolnej. Dofinansowanie działalności i wyposażenia w/w świetlicy.

5. Wyjazdy dzieci i młodzieży na obozy, kolonie profilaktyczne i inne formy wypoczynku.

6. Dopuszczenie świetlicy młodzieżowej działającej w pomieszczeniach na górze budynku OSP w Kleszczelach oraz świetlic wiejskich.

7. Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu.

Zadania w ramach obszaru działania nr 2.

1. Udzielanie wsparcia edukacyjnego, emocjonalnego i prawnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.

2. Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii.

3. Programy wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.

4. Wspieranie i koordynowanie prac zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.

5. Organizacja szkoleń dla osób pracujących z osobami uzależnionymi i sprawcami przemocy w rodzinie.

Zadania w ramach obszaru działania nr 3.

1. Zakup wydawnictw o tematyce uzależnień.

2. Wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

3. Informowanie o placówkach udzielających pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.

4. Wspieranie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe, instytucje i osoby fizyczne zajmujące się problematyką uzależnień i przemocy.

5. Dofinansowanie zadań związanych z profilaktyką uzależnień realizowanych w lokalnych instytucjach kultury.

6. Zatrudnienie terapeuty w punkcie konsultacyjnym.

Zadania w ramach obszaru działania nr 4.

1. Udział w kampaniach edukacyjnych, festynach i akacjach informacyjnych.

2. Prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem różnych materiałów edukacyjnych dla określonych grup adresatów.

3. Wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów uzależnień.

Zadania w ramach obszaru działania nr 5.

1. Podejmowanie działań interwencyjnych, w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, związanej z nadużywaniem alkoholu i narkotyków.

2. Doskonalenie metod interwencji i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty.
3. Prowadzenie pomocy indywidualnej z zakresu psychologii i pomocy prawnej.
4. Szkolenia służb zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie.
5. Prowadzenie postępowań w sprawach o sądowe zobowiązanie do leczenia osób uzależnionych od alkoholu.
6. Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

**Załącznik do Gminnego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii**

**Preliminarz wydatków do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 rok**

Lp.	PRZEZNACZENIE	KWOTA
1.	Działalność profilaktyczna - warsztaty profilaktyczne w szkole, świetlicy szkolnej, udział w kampaniach edukacyjnych, festynach i akcjach informacyjnych, edukacja publiczna; działalność profilaktyczna w lokalnych instytucjach kultury.	4000,00
2.	Organizacja czasu wolnego dzieci, młodzieży i rodzin – rozwój zorganizowanych zajęć pozaszkolnych (sportowych , kulturalnych itp.). Dopuszczenie w sprzęt sportowy i stroje sportowe. Sfinansowanie dowozu dzieci na zawody i turnieje sportowe. Dopuszczenie świetlic wiejskich i świetlicy młodzieżowej w Kleszczelach. Zakup materiałów na organizację zajęć. Wynagrodzenie instruktorów.	15000,00
3.	Dofinansowanie działalności świetlicy szkolnej istniejącej przy Zespole Szkół w Kleszczelach.	1000,00
4.	Dofinansowanie kolonii, obozów i innych form wypoczynku dzieci i młodzieży.	6000,00
5.	Wspieranie placówek leczenia uzależnień od alkoholu.	1500,00
6.	Działalność informacyjna - zakup wydawnictw, broszur, ulotek itp.	500,00
7.	Opłata czynności lekarza biegłego.	1000,00
8.	Finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych.	2500,00
9.	Wynagrodzenie terapeuty.	3000,00
10.	Dofinansowanie działalności statutowej klubów i stowarzyszeń abstynenckich	200,00
11.	Wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	300,00
12.	Delegacje, wyjazdy służbowe	200,00
13.	Działalność z zakresu przeciwdziałania narkomanii tj. działania profilaktyczne i zakup materiałów.	1000,00
	RAZEM	36.000

Uzasadnienie

Zgodnie z Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizacja zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracja społeczna osób uzależnionych należą do zadań własnych gminy. Są one realizowane w postaci – gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii - przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy realizowanych również w postaci gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.

Sporządziła: Ludmiła Smyk